

Briuselis, 2022 m. liepos 18 d.
(OR. en)

11029/22

ONU 97	DEVGEN 148
CONUN 143	SUSTDEV 131
COHOM 74	ENV 738
CFSP/PESC 956	CLIMA 364
COPS 337	COHAFA 72
CSDP/PSDC 457	MIGR 220
CONOP 57	CODUN 26
COTER 188	SAN 450
COAFR 188	CYBER 263

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Dalykas: ES prioritetai Jungtinėse Tautose JT Generalinės Asamblėjos 77-ojoje sesijoje, 2022 m. rugsėjo mėn. – 2023 m. rugsėjo mėn.
– Tarybos išvados (2022 m. liepos 18 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl ES prioritetų Jungtinėse Tautose JT Generalinės Asamblėjos 77-ojoje sesijoje (2022 m. rugsėjo mėn. – 2023 m. rugsėjo mėn.), Tarybos patvirtintos 2022 m. liepos 18 d. įvykusiame 3889-ame posėdyje.

**Tarybos išvados dėl ES prioritetų Jungtinėse Tautose
JT Generalinės Asamblėjos 77-ojoje sesijoje,
2022 m. rugsėjo mėn.–2023 m. rugsėjo mėn.¹**

I. Aplinkybių apžvalga. KODĖL?

1. Šiandien, pasauliui susidūrus su vienu iš didžiausių iššūkių pasaulio taikai ir saugumui – Rusijos agresijos karu prieš Ukrainą, dar svarbiau nei bet kada anksčiau laikytis taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos, kuri yra grindžiama JT Chartija. Tai svarbiau už esamus geopolitinius lūžius ir krizes, kaip antai COVID-19 arba klimato kaita. Grėsmės bet kuriuo pretekstu bet kurios valstybės suverenitetui, teritoriniam vientisumui ir nepriklausomybei – tai grėsmė mums visiems ir jos negalima toleruoti. Nereaguoti į tai reikštų sutikti su jėgos naudojimu grindžiama tarptautine tvarka.
2. Nepateisinamas, neišprovokuotas ir neteisėtas Rusijos agresijos karas griauna taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką, pasaulinę ekonomiką ir pasaulinį apsirūpinimo maistu saugumą ir yra žalingas visoms valstybėms. Šio išpuolio prieš žmoniškumą akivaizdoje ES ir jos valstybės narės primena, kad visa JT Chartija, apimanti taikos ir saugumo, žmogaus teisių, moterų ir vyrų lygybės, žmogaus orumo, didelių ir mažų tautų lygių teisių klausimus, yra privalomojo pobūdžio, ir pabrėžia, kad JT pamatiniai principai yra universalūs. ES dar kartą patvirtina esanti įsitikinusi, kad svarbiausių šiuolaikinių iššūkių dėl jų pobūdžio ir pasaulinės aprėpties valstybės, veikdamos po vieną, įveikti negali ir turi veikti kartu.

¹ Šiame dokumente sąvokos „ES“ vartojimas neturi poveikio tam, ar kompetencija priskiriama ES, ES ir jos valstybėms narėms ar išimtinai valstybėms narėms.

3. Ryžtingu pasauliniu atsaku į šį ryškų JT Chartijos pažeidimą siunčiama stipri žinia: daugiašališkumas ir taisyklėmis grindžiama tarptautinė tvarka yra svarbūs ir tokiam jėgos panaudojimui nėra vietos XXI amžiuje. Krizės akivaizdoje JT reagavo ir koregavo savo atsaką, prireikus veikdama ar sustiprindama savo veiklą vietoje. Šis beprasmiškas karas, kurio metu masiškai niokojama, griauinama ir kenčia žmonės, privalo liautis tuojau pat. Kartu su partneriais ES ir jos valstybės narės darys viską, kas įmanoma, kad pasaulis taptų saugesne vieta gyventi visiems – Europoje ir už jos ribų, gindamos demokratiją, žmogaus teises, teisinę valstybę ir užtikrindamos taiką ir klestėjimą.
4. Nepateisinamas, neišprovokuotas ir neteisėtas Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą po pandemijos jau pradėjusiam sveikti pasauliui sukėlė dar didesnį netikrumą. Rusijos karas prieš Ukrainą turi pražūtingą poveikį pasauliui, kuris jau kenčia nuo COVID-19 ir klimato kaitos. Sunkiai po COVID-19 atsigaujančios ir sunkiai darnaus vystymosi tikslus (DVT) įgyvendinančios valstybės šiuo metu susiduria su kitais iššūkiais – grėsmingai artėjančiomis maisto, energetikos ir finansų krizėmis.
5. Šiuo metu labiau nei anksčiau reikia pademonstruoti solidarumą ir parodyti, kad krizės laikais daugiašališkumas veikia. Rusijos agresijos pasekmės yra pasaulinio masto ir veikia žmones visuose pasaulio kampeliuose, o ypač stipriai – pažeidžiamiausioje padėtyje esančius žmones. Daugiašaliai subjektai – Jungtinės Tautos, tarptautinės finansų įstaigos, G7 ir G20 – turėtų susivienyti ir pasiūlyti veiksmingus daugiašalius sprendimus siekiant pašalinti neigiamas kompleksinės krizės pasekmes ir pagrindines priežastis. Veikti turime nedelsiant, kad daug kur pasaulyje neprasidėtų socialiniai neramumai ir nedidėtų nestabilumas. Šiuo atžvilgiu ES bendradarbiaus su JT Reagavimo į pasaulinę krizę maisto, energetikos ir finansų srityse grupe. ES ir jos valstybės narės ėmėsi įvairių iniciatyvų, kuriomis siekiama sušvelninti didelį pasaulinės maisto krizės poveikį, ir toliau bendradarbiaus su visais partneriais, siekdamas sumažinti pasekmes, visų pirma spręsti maisto stygiaus ir mitybos nepakankamumo, taip pat didėjančių humanitarinių poreikių ir kitas problemas.

6. Rusijos karas Ukrainoje – esminis išbandymas taisyklėmis grindžiamai tarptautinei tvarkai – atskleidė tam tikras reikšmingas pasaulinio valdymo spragas ir dar kartą išryškino poreikį modernizuoti ir pertvarkyti Jungtines Tautas atsižvelgiant į gilėjančius geopolitinius lūžius. Turėtume pasinaudoti istorine proga JT procese pagal Mūsų bendrą darbotvarkę ir pradėti pasaulinio valdymo reformas, kad JT palaikoma daugiašalė sistema būtų pajėgi veikti rytdienos pasaulyje ir geriau įgyvendinti mūsų bendrus pasaulinius įsipareigojimus. Šiuo tikslu, remdamasi tikrai įtraukiu, tinkliniu daugiašališkumu, ES palaikys partnerystės santykius su visais atitinkamais subjektais.

II. Mūsų bendra darbotvarkė. Tolesni veiksmai – KOKIE JIE?

1. Taikos ir klestėjimo užtikrinimas

7. Jungtinės Tautos – vienintelė visas valstybes vienijanti organizacija – turėtų toliau skatinti dialogą kaip geriausią priemonę siekiant tvariai išspręsti konfliktus visuose pasaulio kraštuose. Šioje situacijoje, kai kyla smurtinio konflikto lygis, dažnėja grasinimai panaudoti jėgą visame pasaulyje, ne kartą pažeidžiama JT Chartija ir tarptautinės teisės ir tuo pačiu metu plinta nebaudžiamumo kultūra, reikalingas naujas, griežtesnis požiūris į taiką ir saugumą, kurio pagrindas – žmogaus teisės ir pagrindiniai tarptautinės teisės principai. Rusijos gebėjimas neleisti JT Saugumo Tarybai imtis veiksmingo atsako į Rusijos agresiją prieš Ukrainą rodo, kad turimų įrankių nepakanka tokio didelio masto iššūkiams, su kuriais susiduria pasaulis, įveikti.

a) Nauja taikos darbotvarkė

8. Šiandien mums reikia Naujos taikos darbotvarkės, kurioje būtų plėtojamas išsamus ir integruotas požiūris ir sprendžiami dabartinių bei būsimų iššūkių ir grėsmių taikai ir saugumui klausimai, kartu paspartinant Moterų, taikos ir saugumo bei Jaunimo, taikos ir saugumo darbotvarkių įgyvendinimą. Mums reikia užtikrinti, kad JT Saugumo Taryba, kaip pagrindinis tarptautinis taikos ir saugumo organas, galėtų atlikti savo vaidmenį augančių geopolitinių įtampų ir varžybų akivaizdoje. Neseniai priimta iniciatyva nustatyti nuolatinius įgaliojimus automatiškai sušaukti JT Generalinę Asamblėją kiekvieną kartą, kai JT Saugumo Taryboje pasinaudojama veto teise, labai padės padidinti skaidrumą ir atskaitomybę JT. ES visapusiškai remia iniciatyvą sustabdyti veto teisių naudojimą JT Saugumo Taryboje masinių žiaurumų atvejais.
9. Naujoje darbotvarkėje daugiau dėmesio turėtų būti skiriama prevencijai, visapusiškai panaudojant JT Generalinio Sekretoriaus diplomatinės priemonės, įskaitant tarpininkavimo pajėgumų stiprinimą, ir ji turėtų būti suderinta su taikos stiprinimo ir taikos palaikymo pastangomis visais lygmenimis. Turime užtikrinti, kad JT taikos palaikymo misijos būtų efektyvesnės ir veiksmingesnės, atsižvelgiant į Taikos palaikymo veiksmų (A4P) darbotvarkę ir A4P+ įgyvendinimo planą, ir būtų vykdomos vadovaujantis perspektyviomis politinėmis strategijomis, kad galėtų prisidėti prie konfliktų politinių sprendimų, grindžiamų žmogaus teisėmis, plėtotės. Taip pat reikėtų išnaudoti visą Taikos stiprinimo komisijos potencialą ir stiprinti jos patariamąją, sušaukiamąją ir pozicijų suartinimo funkciją – tai išlieka itin svarbu remiant taikos pastangas visame pasaulyje. Toliau galima stiprinti Taikos stiprinimo komisijos, kaip platformos skatinant vyriausybių ir pagrindinių paramos teikėjų politinį įsipareigojimą siekti taikos stiprinimo ir konfliktų prevencijos tikslų, vaidmenį. JT Taikos stiprinimo fondas turi būti atitinkamai, nuspėjamai ir tvariai finansuojamas ir galėtų būti gausiai papildytas nustatytais įnašais.

10. Turime būti geriau pasirengę įveikti naujas grėsmes ir iššūkius. Pagal naują darbotvarkę reikės sustiprinti bendradarbiavimą siekiant užkirsti kelią terorizmui ir smurtiniam ekstremizmui, tarpvalstybiniam nusikalstamumui, prekybai žmonėmis, hibridinėms atakoms, įskaitant naudojimąsi migrantais ir pabėgėliais kaip priemone, taip pat kibernetinei rizikai ir su šiais reiškiniais kovoti visapusiškai laikantis tarptautinės teisės, įskaitant žmogaus teisių teisę, prisiimti ryžtingesnę nusiginklavimo, ginklų neplatavimo ir ginkluotės kontrolės įsipareigojimą, stiprinti pasaulio valdymą siekiant takaus, saugaus ir tvaraus kosminės erdvės naudojimo ir stiprinti mūsų prognozavimo pajėgumus, sudarančius sąlygas mums užkirsti kelią krizinėms situacijoms, greitai į jas reaguoti ir jas valdyti. ES taip pat dirbs su partneriais, kad būtų priimta pasaulinė kovos su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi strategija.
11. ES dirbs, kad būtų palaikoma daugiašalė nusiginklavimo, ginklų neplatavimo ir ginkluotės kontrolės sistema, kuriai daromas vis didesnis spaudimas Rusijai pradėjus neišprovokuotą ir nemotyvuotą karą prieš Ukrainą. Tarptautinė taika ir saugumas priklauso nuo to, kaip tarptautinės teisės laikosi visos JT valstybės narės ir visa tarptautinė bendruomenė. Stiprinti daugiašalę sistemą yra itin svarbu tam, kad toliau neblogėtų pasaulinė saugumo padėtis.
12. Pažanga nusiginklavimo, ginklų neplatavimo ir ginkluotės kontrolės srityje bus viena iš svarbiausių Naujos taikos darbotvarkės dalių. ES dirbs siekdama, kad daugiašalis nusiginklavimo ir ginklų neplatavimo režimas taptų stipresnis, būtų įgyvendinamas ir visuotinai taikomas. ES it toliau yra tvirtai įsipareigojusi skatinti Branduolinio ginklo neplatavimo sutarties visuotinį taikymą ir visišką įgyvendinimą. ES toliau rems daugiašales priemones, nukreiptas prieš cheminius ir biologinius ginklus, siekiant išlaikyti tarptautinį teisinį tokių ginklų draudimą ir užtikrinti, kad nebūtų galima taikyti nebaudžiamumo tiems, kurie tokius ginklus naudoja. Be to, ES toliau rems ir stiprins įprastines priemones bei daugiašalius eksporto kontrolės režimus. ES toliau spręs kylančius uždavinius, įskaitant susijusius su autonominėmis mirtinų ginklų sistemomis, propaguos atsakingą karinį naujų technologijų naudojimą ir skatins atsakingą elgesį bei kosmoso erdvės militarizavimo ir ginklavimo varžybų joje prevenciją.

b) Nė vieno nepalikti nuošalyje

13. Mūsų pastangos palaikyti taiką ir saugumą yra glaudžiai susijusios su mūsų gebėjimu įveikti kitus pasaulinius iššūkius – panaikinti skurdą, mažinti nelygybę bei neteisybę ir kovoti su klimato kaita, biologinės įvairovės nykimu ir aplinkos būklės blogėjimu, skatinti visuotinę sveikatą, lyčių lygybę, visuotinę socialinę apsaugą ir deramą darbą visiems, puoselėti žmogaus teises, demokratijos principus ir propaguoti teisinės valstybės principą bei atskaitomybę. Likus mažiau nei dešimtmečiui iki 2030 m. ir COVID-19 pandemijai, trilypei planetos krizei ir pasaulinėms Rusijos agresijos karo pasekmėms dar labiau apsunkinus darnaus vystymosi tikslų (DVT) įgyvendinimą, kol ne vėlu, turime grįžti į teisingą kelią. Svarbiausias mūsų prioritetas – didinti atsparumą būsimiems sukrėtimams ir užtikrinti tvarų, teisingą ir įtraukų atsigavimą. Šiuo atžvilgiu ES ypač daug dėmesio skirs užtikrinimui, kad Rusijos agresijos padariniai nepakenktų nei darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo pažangai, nei trukdytų atsigauti po pandemijos. Tai, kad šiandien pasaulyje matome sparčiai didėjantį maisto stygių ir mitybos nepakankamumą, aiškiai primena, kad reikia skatinti tvarias maisto sistemas ir atsparumą klimato kaitai, ypač pažeidžiamuose regionuose. Darbotvarkė iki 2030 m. tebėra mūsų veiksmų gairės ir mes privalome paspartinti jos įgyvendinimą. Šią krizę turime paversti galimybe suteikti postūmį DVT įgyvendinimui, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje. Kadangi krizės tampa vis intensyvesnės ir sudėtingesnės, siekiant užtikrinti veiksmingą bendrą atsaką tebėra itin svarbus didesnis humanitarinės pagalbos, vystymosi ir taikos kūrimo subjektų bendradarbiavimas ir sinergijos, atsižvelgiant į jų atitinkamus įgaliojimus ir prasmingai dalyvaujant pilietinei visuomenei ir kitiems subjektams.

14. ES strategija „Global Gateway“ yra svarbus indėlis dedant šias pastangas. ES pateikta „Global Gateway“ yra plataus užmojo strategija, skirta skubiausiems pasauliniams iššūkiams atremti skatinant pažangios, švarios ir saugios infrastruktūros plėtrą skaitmeniniame, energetikos ir transporto sektoriuose, stiprinant sveikatos, kokybiško švietimo ir mokslinių tyrimų sistemas visame pasaulyje ir taip prisidedant prie DVT įgyvendinimo. Atsižvelgdama į tai ES skatins atsparias ir finansiškai tvarias investicijas į junglumą ir įtraukias bei skaidrias partnerystes. Mūsų naujoji strategija padidins investicijas, kuriomis skatinamos demokratinės vertybės, aukšti standartai ir geras valdymas, ir suteiks galimybių mūsų partneriams plėtoti savo visuomenę ir ekonomiką, o tai duos ilgalaikės naudos vietos bendruomenėms. ES toliau glaudžiai bendradarbiaus remdama tvarią miestų plėtrą visame pasaulyje, toliau įgyvendindama Naująją miestų darbotvarę.
15. Tvirta visuomenės sutartis yra itin svarbi, kad žmonės gyventų oriai ir kad visi galėtų dalyvauti visuomenės gyvenime, kaip numatyta Darbotvarkėje iki 2030 m. ES remia JT generalinio sekretoriaus pasiūlymą dėl atnaujintos visuomenės sutarties, kuri apima tvirtą socialinį ir ekonominį aspektą, įskaitant socialinę apsaugą, deramą darbą ir kokybišką švietimą. Visuomenės sutarties pertvarkymas taikant žmogaus teisėmis grindžiamą visapusišką požiūrį yra labai svarbus siekiant įveikti valstybių, piliečių ir kitų suinteresuotųjų subjektų tarpusavio nepasitikėjimą ir kurti socialinę sanglaudą ir solidarumą, taip pat pilietinei visuomenei palankią aplinką.
16. Siekiant iki 2030 m. labiau integruotai, darniau, veiksmingiau ir labiau orientuojantis į rezultatus įgyvendinti JT darbotvarę, itin svarbu visapusiškai įgyvendinti JT vystymosi sistemos reformą ir toliau daryti pažangą siekiant JT, kurios būtų sustiprinto ir veiktų vieningai. Šiuo atžvilgiu svarbų vaidmenį atlieka įgalioti JT nuolatiniai koordinatoriai. Vis dar svarbus poreikis rasti nuspėjamą ir tvarų ilgalaikio nuolatinių koordinatorių finansavimo sprendimą.

c) Žmogaus teisės ir teisinė valstybė

17. Kalbant apie naudojamą žmogaus teises, pernelyg daug žmonių yra palikta nuošalyje.

Žmogaus teisės – ar jos būtų pilietinės ir politinės, ar ekonominės, socialinės ir kultūrinės – yra universalios, nedalomos, priklauso vienos nuo kitų ir yra tarpusavyje susijusios. Jos priklauso visiems, visur ir nedarant jokio skirtumo. Gerbti, saugoti ir įgyvendinti visas visų žmonių teises, vadovaujantis visuotinėmis vertybėmis, kuriomis grindžiama teisinga, laisva ir tvari visuomenė, yra naudinga visiems. ES toliau aktyviai propaguos ir gins žmogaus teisių, lyčių lygybės, demokratijos, gero valdymo ir teisinės valstybės bei kovos su korupcija universalumą ir nedalomumą. Taip pat toliau remsime ir saugosime pilietinės visuomenės erdvę ir žmogaus teisių gynėjus. ES remia naująją generalinio sekretoriaus teisinės valstybės viziją, pagal kurią teisingumo sistema visų pirma orientuojama į žmones. ES toliau stipriai priešinsis visų formų diskriminacijai, įskaitant diskriminaciją dėl lyties, rasės, etninės ar socialinės kilmės, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės. ES pakartoja savo įsipareigojimą užtikrinti lygybę bei nediskriminavimą, taip pat visų asmenų teisę naudotis visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis.

18. ES skatins visų moterų ir mergaičių visapusišką naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis, taip pat jų visišką, veiksmingą ir prasmingą lyderystę ir dalyvavimą visuomenėje lygiomis teisėmis bei palankesnes sąlygas moterų ekonominiam įgalėjimui, užtikrindama, kad būtų atsižvelgiama į jaunų moterų ir mergaičių balsus ir jų pokyčių skatinamąjį vaidmenį. Nepritarsime jokiems bandymams pakenkti pagrindinėms laisvėms ar esamiems tarptautiniams įsipareigojimams žmogaus teisių srityje ir toliau smerksime žmogaus teisių pažeidimus, kad ir kur jie būtų padaryti. ES toliau daugiausia pastangų skirs visų formų seksualinio smurto ir smurto dėl lyties prevencijai ir panaikinimui. ES smerkia seksualinio smurto ir smurto dėl lyties naudojimą, be kita ko, kaip karo priemonę. Vis nestabilesniame pasaulyje, trikdomame užsitęsusio smurto ir konfliktų, civilių gyventojų, įskaitant moteris ir vaikus, apsauga ginkluotų konfliktų metu tebėra vienas iš ES prioritetų. ES spręs klausimus, susijusius su nauja žmogaus teisėms kylančia rizika, įskaitant hibridines grėsmes ir riziką, atsirandančią dėl technologijų plėtros, klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo, taip pat klausimus, susijusius su besitęsiančiomis COVID-19 pandemijos pasekmėmis.
19. Šiame kontekste ES tebėra įsipareigojusi propaguoti, ginti ir įgyvendinti visas žmogaus teises ir visapusiškai bei veiksmingai įgyvendinti Pekino veiksmų platformą bei Tarptautinės konferencijos gyventojų ir vystymosi klausimais veiksmų programą, taip pat jų peržiūros konferencijų rezultatus, ir tebėra įsipareigojusi užtikrinti lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises. Atsižvelgdama į tai, ES dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą propaguoti, ginti ir įgyvendinti kiekvieno asmens teisę be diskriminacijos, prievartos ir smurto visiškai kontroliuoti ir laisvai bei atsakingai spręsti klausimus, susijusius su jų seksualumu ir lytine bei reprodukine sveikata. ES taip pat pabrėžia, kad reikia užtikrinti visuotinę prieigą prie kokybiškos ir prieinamos išsamios informacijos bei švietimo apie lytinę ir reprodukcinę sveikatą, įskaitant visapusišką lytinį švietimą, ir sveikatos priežiūros paslaugų.

20. Mūsų bendra darbotvarkė yra svarbi žmogaus teisių integravimo visuose JT ramsčiuose sistema. ES dės visas pastangas, kad JT darbotvarkėje daugiausia dėmesio būtų skiriama žmogaus teisėms, ir propaguos sustiprintą pasaulinę žmogaus teisių sistemą kurdama glaudesnius aljansus su partneriais. Toliau sieksime, kad JT žmogaus teisių sistema duotų veiksmingų rezultatų, būtų nepriklausoma, tvariai ir pakankamai finansuojama.
21. Taip pat turime stiprinti pereinamojo laikotarpio teisingumą ir didinti atsakomybę už šiurkščius žmogaus teisių teisės ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimus, be kita ko, pasitelkiant Tarptautinį baudžiamąjį teismą, ir daryti pažangą darbe, susijusiame su Konvencija dėl nusikaltimų žmoniškumui prevencijos ir baudimo už juos. ES toliau tvirtai remia Tarptautinį baudžiamąjį teismą ir toliau ragins visuotinai ratifikuoti Romos statutą ir visapusiškai bendradarbiauti su TBT. Tebėra itin svarbu visapusiškai laikytis tarptautinės žmogaus teisių teisės ir tarptautinės humanitarinės teisės, humanitarinių humaniškumo, neutralumo, nepriklausomumo ir nešališkumo principų, taip pat užtikrinti, kad humanitarinės pagalbos teikėjai galėtų saugiai, greitai ir nekliudomai pasiekti nukentėjusius gyventojus. Tarptautinių nusikaltimų vykdytojai negali likti nenubausti. ES ir toliau liks aktyvi žmogaus teisių gynėja ir tarptautinės humanitarinės teisės saugotoja ir skatins nevaržomą prieigą prie tarptautinių žmogaus teisių mechanizmų. Prie šių pastangų taip pat turėtų būti prisidedama veiksmingai įgyvendinant Atsakomybės už apsaugą darbotvarkę.

d) Švietimas

22. Prieiga prie įtraukaus ir lygiateisiško kokybiško švietimo yra ne tik viena iš pagrindinių žmogaus teisių, bet ir labai svarbi pažangai siekiant visų DVT. Ji turi didžiulę transformuojamąją galią siekiant tvaraus, teisingo, įtraukaus, lygiateisiškesnio ir atsparesnio pasaulio bei atsigavimo, be kita ko, skatinant lyčių lygybę švietimo sistemoje ir pasitelkiant švietimą. Pandemija dar labiau apribojo prieigą prie kokybiškų švietimo paslaugų, ypač besivystančiose šalyse ir visų pirma šalyse, nukentėjusiose nuo konfliktų ir ekstremaliųjų humanitarinių situacijų, dar labiau didinančių esamą nelygybę švietimo srityje. Švietimo sistemoms įtakos taip pat turėjo skaitmeninė atskirtis. Ši precedento neturinti pasaulinė mokymosi krizė daro pražūtingą poveikį vaikų ir jaunimo teisėms, taip pat turi pasekmių taikai, socialinei sanglaudai ir būsimai gerovei.
23. ES yra tvirtai įsipareigojusi remti švietimą visais lygmenimis, stiprinant sistemas didesnėmis įrodymais grindžiamomis investicijomis, daugiausia dėmesio skiriant teisingumui ir įtraukčiai, visų pirma mergaičių švietimui, ir mokytojams bei geresniems mokymosi rezultatams. Būtina skubiai didinti vidaus ir tarptautinį finansavimą švietimui, daugiausia dėmesio skiriant mažų pajamų ir pažeidžiamoms šalims, ir didinti politikos veiksmingumą ir švietimo planavimo bei sistemų stiprinimo subjektų bendradarbiavimą. JT žmogaus teisių taryboje pradėta nauja ES skaitmeninės darbotvarkės ir švietimo iniciatyva padės užtikrinti įtraukias ir vienodas galimybes naudotis naujomis ir besiformuojančiomis technologijomis ekonominėms, socialinėms ir kultūrinėms teisėms realizuoti, be kita ko, užtikrinant prieigą prie skaitmeninio švietimo visame pasaulyje. Būtina skubiai skatinti geresnį švietimą ir mokymosi visą gyvenimą galimybes visiems besimokantiejiems, tobulinti mokymąsi ir įgūdžių ugdymą, kad padidėtų įsidarbinimo galimybės, remti mokytojų profesinį tobulėjimą visais lygmenimis ir užtikrinti skaitmeninį mokymąsi ir švietimą darnaus vystymosi tikslais. Turime užtikrinti, kad būsimas Švietimo transformavimo aukščiausiojo lygio susitikimas iš tiesų paskatintų pokyčius visose šiose srityse, siekiant propaguoti dabartinių ir būsimų kartų teisingą prieigą prie kokybiško švietimo. Tai suteiks svarbią galimybę pasaulinę darbotvarkę iki 2030 m. ir vėlesniu laikotarpiu orientuoti į žmogaus socialinę raidą ir švietimą.

2. *Geresnis pasirengimas ateičiai*

24. Dėl Rusijos agresijos prieš Ukrainą padidėjo nestabilumas ir tarptautinės bendruomenės susiskaidymo rizika; tai dar labiau paaštrina vis sunkesni socioekonominiai konflikto padariniai. Maisto stygius, dėl prekybos sutrikimų ribota prieiga prie energijos išteklių ir žaliavų, taip pat makroekonominiai padariniai, tokie kaip didelė infliacija ir augančios skolos, daro poveikį daugeliui šalių visame pasaulyje. ES padės švelninti labiausiai tiesiogines šios krizės pasekmes ir bendradarbiaus su šalimis partnerėmis, kad būtų užtikrintas ilgalaikis atsparumas tokiems sukrėtimams.

a) Pasaulinio sveikatos saugumo ir pasirengimo stiprinimas

25. COVID-19 pandemija atskleidė pasaulio gebėjimo greitai reaguoti į pasaulines sveikatos krizes spragas ir parodė, kad reikia stipresnės ir įtraukesnės pasaulinės sveikatos struktūros, kurioje pagrindinį vaidmenį atliktų Pasaulio sveikatos organizacija (PSO). Svarbiausia, ką atskleidė pandemija, yra tai, kad dabartinė daugiašalė pasaulinė sveikatos sistema nebeatitinka savo tikslo ir turime daug investuoti į pasaulinius sveikatos saugumo pajėgumus, kad būtume geriau pasirengę ateičiai. Pagrindinis ES tikslas yra ne tik kovoti su dabartine pandemija ir vykdyti vakcinaciją pasaulyje, kartu užtikrinant savalaikę, įperkama ir teisingą visuotinę prieigą prie vakcinų, bet ir toliau siekti pažangos visuotinės sveikatos apsaugos srityje ir kurti tvirtas ir atsparias sveikatos priežiūros sistemas šalyse partnerėse pagal koncepciją „Viena sveikata“.

26. ES ir toliau bus varomoji jėga derybose dėl teisiškai privalomos konvencijos, susitarimo ar kito tarptautinio dokumento, skirto pandemijų prevencijai, pasirengimui joms ir reagavimui į jas PSO sistemoje stiprinti. Kad nebesikartotų panikos ir aplaidumo ciklas, mums reikia pažangių investicijų, kuriomis būtų užtikrintas bendradarbiavimas ir koordinuojami kolektyviniai veiksmai. Naujasis susitarimas dėl pandemijų iš esmės pakeis situaciją, nes juo šiuo tikslu bus nustatyta visa apimanti sistema. ES tikisi bendradarbiauti su visais partneriais, kad būtų pasiektas plataus užmojo rezultatas. Lygiai taip pat svarbu užtikrinti tvarų pandemijų prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas finansavimą, kad ateityje nepasikartotų pražūtingas COVID-19 poveikis sveikatai ir socioekonominis poveikis. ES palankiai vertina tai, kad šiuo tikslu įsteigtas naujas Finansų tarpininkų fondas.

b) Trilypės planetos krizės sprendimas

27. Trilypė planetos krizė – klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas ir tarša – kelia egzistencinę grėsmę žmonėms bei planetai ir su ja reikia kuo skubiau kovoti, nes ji kelia pavojų darniam vystymuisi, didina esamą pažeidžiamumą, kenkia žmogaus teisėms ir taikai pasaulyje. Naujausioje Tarpvyriausybės klimato kaitos komisijos ataskaitoje įspėjama apie negrįžtamą visuotinio atšilimo poveikį ir pažymima, kad klimato kaita netrukus gali sunaikinti mūsų ir gamtos gebėjimą prisitaikyti, jeigu greitai nesumažinsime išmetamųjų teršalų kiekio. Tarptautinėje konferencijoje „Stokholmas+50“ paraginta parodyti tvirtą politinę valią skubiai paspartinti įsipareigojimų dėl sveikos planetos įgyvendinimą ir įsitraukti į sistemingą pertvarką, spręsti trilypės krizės problemą ir pasiekti DVT. Šiuo atžvilgiu taip pat bus labai svarbu pertvarkyti pasaulines maisto sistemas laikantis JT aukščiausiojo lygio susitikimo maisto sistemų klausimais įsipareigojimų.

28. Turime kartu vykdyti veiklą, susijusią su Glazgo įsipareigojimais, ir visapusiškai juos įgyvendinti, taip pat užtikrinti didesnę užmojį kitoje šalių konferencijoje, rengiamoje Egipte. Šalys turi pateikti platesnio užmojo 2030 m. klimato srities veiksmų planus ir patikimus 2050 m. tikslus ir planus. Visus finansinius srautus turime suderinti tiek su tikslu pasiekti nulinę taršą maždaug šio šimtmečio viduryje, tiek su Glazgo susitarimu dėl prisitaikymo prie klimato kaitos finansavimo kolektyvinio padvigubinimo, kad būtų pasiekta klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos pastangų pusiausvyra. Taip pat turime suderinti visus finansinius srautus ir investicijas su pasauliniais biologinės įvairovės tikslais (be kita ko, tarpvalstybinį organizuotą nusikalstamumą laikant vienu iš biologinės įvairovės nykimo priežasčių), dėl kurių šiais metais turi būti susitarta plataus užmojo Pasaulinės biologinės įvairovės strategijos po 2020 m. kontekste. Sieksime teisiškai privalomo pasaulinio susitarimo dėl kovos su tarša plastikų.
29. Turime remti JT Generalinio Sekretoriaus pastangas palaipsniui atsisakyti naujo iškastinio kuro žvalgymo ir iškastinio kuro subsidijų. Būtina spartinti pastangas siekiant atsparaus ir teisingo perėjimo prie žaliosios energetikos visame pasaulyje. Turime dalyvauti sudarant tolesnes teisingos energetikos pertvarkos partnerystes su globaliųjų Pietų šalimis partnerėmis COP27 metu ir vėliau. Turime įsitraukti į veiklą vadovaujantis JT energetikos veiksmų planu „Žvelgiant į 2025 m.“ ir susijusiais energetikos susitarimais, padėdami vyriausybėms ir suinteresuotiesiems subjektams įvykdyti jų įsipareigojimus energetikos srityje.
30. Vandenynai gali būti atsinaujinančiosios energijos, mažataršio maisto ir inovacijų šaltinis ir yra itin svarbūs siekiant įgyvendinti Darbotvarę iki 2030 m. Šiais metais vienu iš pagrindinių laimėjimų siekiant užtikrinti naudą žmonijai taps užbaigtos derybos dėl tarptautinės teisiškai privalomo dokumento dėl nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančių rajonų jūrų biologinės įvairovės (BBNJ) išsaugojimo ir tausaus naudojimo.

31. Vanduo yra strategiškai svarbus darniam vystymuisi, taikai ir saugumui, taip pat žmogaus teisių įgyvendinimui. Vandens klausimas turi būti sprendžiamas visuose sektoriuose ir tarpvalstybinio mastu. ES yra įsipareigojusi užtikrinti plataus užmojo ir pasiekiamus rezultatus JT 2023 m. konferencijoje vandens klausimais, siekiant paspartinti su vandeniu susijusių Darbotvarkės iki 2030 m. tikslų ir uždavinių įgyvendinimą, be kita ko, įsteigiant naują – JT specialiojo pasiuntinio vandens klausimais – postą.

c) Skaitmeninė įtrauktis ir junglumas

32. Skaitmeninė erdvė teikia daug galimybių, tačiau joje taip pat kyla rizika, kad gali būti netinkamai naudojamos tokios technologijos kaip dirbtinis intelektas, vykdomi kibernetiniai išpuoliai, kibernetiniai nusikaltimai ir dezinformacija. Turime skatinti atvirą, laisvą, pasaulinę, stabilią ir saugią kibernetinę erdvę, kurioje būtų visapusiškai taikomos žmogaus teisės, pagrindinės laisvės ir teisinės valstybės principas. Mūsų užduotis yra užtikrinti, kad skaitmeninė transformacija būtų naudinga visiems – skaitmenines bendras erdves apsaugoti kaip visuotines viešąsias gėrybes, užtikrinti prieinamą, prasmingą junglumą ir skaitmeninę įtrauktį, panaikinti skaitmeninę atskirtį ir užtikrinti pagarbą žmogaus teisėms ir jų apsaugą internete, kaip tai darome ne internete. ES toliau gins ir propaguos internetinę pilietinę erdvę, duomenų apsaugą, teisę į privatumą ir kovos su valstybės remiamais priegios prie informacijos apribojimais, įskaitant interneto išjungimą. ES bendradarbiaus su partneriais, kad įgyvendintų Deklaraciją dėl interneto ateities, kad būtų remiamas atviras, laisvas, visuotinis, sąveikus, patikimas ir saugus internetas.

33. JT Generalinio Sekretoriaus pasiūlytas pasaulinis skaitmeninis susitarimas gali tapti DVT įgyvendinimo varomąja jėga ir katalizatoriumi su tolesnės pažangos kitose srityse perspektyva. ES tikisi konstruktyviai prisidėti siekiant sudaryti iš tiesų į žmogų orientuotą pasaulinį skaitmeninį susitarimą, kuriuo būtų užtikrintas žmogaus teisėmis grindžiamas požiūris į skaitmeninę erdvę ir susijusių technologijų naudojimą, būtų atsižvelgiama tiek į jos galimybes, tiek į riziką visais jos aspektais ir būtų suardyti informaciniai burbulai internete. Pasiiektas rezultatas turėtų būti pajėgesnis, įtraukus, žmogaus teisėmis grindžiamas ir daugelį suinteresuotųjų subjektų apimantis skaitmeninis valdymas, įtraukiant tarptautines organizacijas, vyriausybes, pilietinę visuomenę, akademinę bendruomenę ir privatųjį sektorių, kad būtų naudingas visiems. ES tikisi, kad JT pasiuntinys technologijų klausimais padės išlaikyti ir patobulinti dabartinį daugelį suinteresuotųjų subjektų apimantį interneto valdymo modelį, taip pat užtikrinti, kad visoje JT sistemoje būtų laikomasi žmogaus teisėmis grindžiamo požiūrio į skaitmenines technologijas.

d) Jaunimo įgalėjimas

34. Siekiant įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m. ir atnaujinti kartų solidarumą itin svarbu sutelkti jaunimo inovacinį potencialą darnaus vystymosi ir demokratiškesnės, įtraukesnės bei taikesnės visuomenės labui. ES prisidės prie jaunimo įgalėjimo stiprindama jaunuolių gebėjimus, mažindama nelygybę ir suteikdama galimybių skatinti darnų vystymąsi jų bendruomenėse, šalyse ir visame pasaulyje. Rodysime lyderystę ir skatinsime prasmingą, įvairų ir veiksmingą jaunimo angažavimąsi tiek JT, tiek kitur, visapusišką ir aktyvų jo dalyvavimą viešajame ir politiniame gyvenime visais lygmenimis, kaip esminį demokratijos, gero valdymo ir pagarbos žmogaus teisėms aspektą. Suteikti daugiau galių jaunimui, ypač jaunoms moterims ir mergaitėms, priimant pasaulinius sprendimus yra itin svarbu, kad jaunuoliai galėtų veikti kaip informacijos skleidėjai, prisidedantys siekiant tvaresnės politikos, atkuriant pasitikėjimą viešosiomis institucijomis ir kuriant geresnę – žalesnę, įtraukesnę, skaitmeninę – ateitį visiems. Konkretus žingsnis siekiant šių tikslų bus JT jaunimo biuro įsteigimas.

III. Kurti JT 2.0 – KAIP?

35. Sudėtingesnė pasaulinė aplinka dar kartą patvirtina, kad reikalingos ateičiai pasirengusios Jungtinės Tautos. XXI a. problemų neišspręsimė XX a. priemonėmis. Turime liautis tik reaguoti į pasaulinius iššūkius ir krizes, tokius kaip konfliktai, maisto stygius ar klimato kaita, ir pereiti prie prevencijos ir geriau numatyti krizes bei pagrindines tendencijas, pavyzdžiui, skaitmeninę ir žaliąją pertvarką ar demografinius pokyčius, taip pat įtraukti mūsų vertinimus į mūsų strateginį planavimą ir politikos formavimą. Siekiant tai padaryti ir kol 2023 m. įvyks aukščiausiojo lygio susitikimas dėl ateities, JT sistema turi būti pakoreguota pagal JT Generalinio Sekretoriaus viziją – Mūsų bendrą darbotvarkę – ir visa sistema turi pasiekti rezultatų kaip „vieningos JT“.
36. Kad JT taptų veiksmingesnės, turime kurti naujus pajėgumus, kurie skatintų paslankumą, integraciją ir sanglaudą. ES remia JT modernizavimą investuodama į Penkias pokyčių kryptis, daugiau dėmesio skirdama duomenims, rezultatais grindžiamam valdymui ir strateginiam prognozavimui. Šie pajėgumai yra JT 2.0 koncepcijos pagrindas siekiant labiau į ateitį orientuotos JT sistemos. Taip pat pritariame pasiūlymui dėl ekstremaliųjų situacijų platformos, kuriuo siekiama pagerinti kolektyvinį požiūrį į krizių valdymą. ES palankiai vertina pasiūlymą atkurti JT Generalinio Sekretoriaus Mokslo patariamąją tarybą, kuri yra itin svarbus elementas siekiant sustiprinti sprendimų priėmimą JT, ir jos, kaip patikimų duomenų ir įrodymų šaltinio, vaidmenį, ir yra pasirengusi prisidėti pasitelkdama savo mokslo patariamuosius organus. Aukščiausiojo lygio susitikimas dėl ateities bus tinkama proga įvertinti šio transformacijos proceso rezultatus ir toliau daryti pažangą. ES tikisi bendradarbiauti su visais veikėjais visais lygmenimis siekiant vizionieriškų ir plataus užmojo aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatų.

37. JT 2.0 taip pat reiškia, kad organizacija bus tvariai finansuojama, įtraukesnė, skaidresnė ir atskaitingesnė. Visi veikėjai – tokie kaip pilietinė visuomenė, žmogaus teisių gynėjai, socialiniai partneriai, jaunimas, parlamentai, privatusis sektorius, akademinė bendruomenė ir regioninės organizacijos – prisideda savo specifiniu požiūriu ir stiprina mūsų sprendimų priėmimą. Tai didina JT legitimumą ir padeda parodyti mūsų piliečiams, kodėl daugiašališkumas ir JT yra geriausias būdas pasiekti rezultatų visų labui. ES ir jos valstybės narės ir toliau bus priešakyje skatinant modernesnes, veiksmingesnes, skaidresnes ir atskaitingesnes JT. Toliau remsime šiuos transformacinius pokyčius, kad Jungtinės Tautos būtų tinkamai pasirengusios būsimiems iššūkiams ir galimybėms.
